

#Duurzaamheid en armoede

Deelnemers van het dialoogproces binnen het Steunpunt tot bestrijding van armoede leggen linken tussen de verschillende SDG's, vanuit een armoede-invalshoek.

DUURZAAMHEID EN ARMOEDE

DIALOOGPROCES BINNEN HET STEUNPUNT TOT BESTRIJDING VAN ARMOEDE, BESTAANSONZEKERHEID EN SOCIALE UITSLUITING

– Henk Van Hootegem | Coördinator dd. Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting

De klimaatkwestie is sinds enkele maanden brandend actueel, denk aan de grote klimaatbetogingen, protesterende jongeren, allerlei opiniestukken, verschillende oplossingspistes ... Nog vóór deze vernieuwde belangstelling voor de klimaatkwestie, werd binnen het interfederaal Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting (verder: het Steunpunt)¹ beslist om het volgende tweeverjaarljkse Verslag 2018-2019 te wijden aan het thema 'Duurzaamheid en armoede'.

De verenigingen waar armen het woord nemen – vertegenwoordigd in de Begeleidingscommissie van het Steunpunt – waren er een grote voorstander van om dit thema in een dialoogproces binnen het Steunpunt te behandelen. Ze wezen erop dat mensen in armoede en hun verenigingen nauwelijks betrokken worden in de verschillende gesprekken, platformen en initiatieven rond de toekomst van de planeet en haar bewoners. Men lijkt ervan uit te gaan dat

mensen in armoede niet wakker liggen van de ecologische uitdagingen en alleen bezig zijn met zelf overleven. Maar ondanks hun moeilijke situatie zijn mensen in armoede en hun verenigingen vragende partij om mee te kunnen denken en praten over de toekomst. Juist omdat hun toekomst vandaag reeds onder druk staat.

Leave no one behind

Het Steunpunt heeft het voorbije jaar gebruik gemaakt van de *Sustainable Development Goals* (SDG's) om de eerste overlegbijeenkomsten met mensen in armoede, hun verenigingen, en diverse andere actoren (sociale organisaties, milieuorganisaties, instellingen en administraties, wetenschappers ...) vorm te geven. De SDG's hebben de verdienste om zowel sociale, economische als ecologische doelstellingen naar voren te brengen, en sterk verbonden te zijn met de diverse mensenrechten. Dat komt tot uiting in het motto "*leave no one behind*". Vanuit die invalshoek komen

ook de verschillende ongelijkheden in onze samenleving naar boven.

De SDG's zijn in een internationale context tot stand gekomen en de daaraan verbonden doelstellingen moeten vaak nog vertaald worden naar onze Belgische en Vlaamse context. Zo lijkt SDG 6 rond 'schoon water en sanitair' vooral van toepassing in het Zuiden. Maar de problematiek van waterarmoede speelt ook in ons land: in 2017 werden 1.606 huishoudens na beslissing van de Lokale Adviescommissie (LAC) afgesloten van drinkwater². En voor mensen die op straat leven is het niet evident om aan drinkbaar water te geraken en om op een toilet of wasgelegenheid te kunnen rekenen: het aanbod aan publieke fonteinen en sanitair blijft onvoldoende.

Mensen in armoede kwetsbaarder voor klimaatevoluties

Mensen in armoede zijn meer onderhevig aan de effecten van evoluties in ons klimaat en het milieu, ze wonen bijvoorbeeld meer op plekken

#Duurzaamheid en armoede

met hoge vervuiling. Daarbij komt dat – door hun reeds minder goede gezondheidssituatie en een mindere toegang tot gezondheidszorg – deze effecten nog sterker ingrijpen op hun gezondheid. Eén van de meest ontstellende statistieken in België is die van de levensverwachting in goede gezondheid. Hoog opgeleide mannen hebben op de leeftijd van 50 jaar 21,6 gezonde levensjaren voor zich, in vergelijking met 13,3 jaar bij mannen met een opleiding lager onderwijs of minder, wat een verschil is van 8,3 jaar.

124 Vrouwen met een opleiding hoger onderwijs kunnen op de leeftijd van 50 jaar 22,2 gezonde levensjaren verwachten in vergelijking met 14,5 jaar bij vrouwen met een opleiding lager onderwijs of minder, wat een verschil is van 7,7 jaar.³

Die ongelijkheden in blootstelling aan en kwetsbaarheid voor klimaat- en milieuveranderingen worden nog versterkt door maatregelen in het kader van klimaatbeleid. Zo zet de Vlaamse overheid terecht in op het beter isoleren van woningen, bijvoorbeeld door het voorzien van energiepremies. Maar het ongelijke gebruik van die premies is bekend: indien er bij mensen met een laag inkomen al de middelen zouden zijn om de woning te isoleren, kunnen andere oorzaken van

non take up (bijvoorbeeld niet op de hoogte zijn van de premies) ertoe leiden dat er geen gebruik van wordt gemaakt. Maar het sterkst speelt natuurlijk het feit dat de meeste mensen in armoede in een huurwoning wonen. Het is dus de eigenaar (privé-eigenaar of sociale huisvestingsmaatschappij) die bereid moet zijn en initiatief moet nemen om over te gaan tot isolatiemaatregelen. Dat is vaak niet geval of gaat gepaard met een verhoging van de huurprijs zodat mensen in armoede die niet meer kunnen betalen.

Actueel is ook de discussie over het gebruik van houtkachels. Bij de uitwerking van maatregelen is het belangrijk om de impact van die maatregelen op situaties van armoede in te schatten. Het past hier te verwijzen naar het instrument van de armoedetoets die sinds enkele jaren in Vlaanderen is ontwikkeld, en ook lokaal – bijvoorbeeld in Brugge – ingang vond. In 2018 werkte het Steunpunt mee aan een armoedetoets rond de invoering van de digitale meter. Hierdoor werd duidelijk dat de vormgeving van deze meter – al dan niet aanwezigheid van een *in-home-display* – een belangrijk element is met gevolgen voor mensen in armoede, naast natuurlijk de mogelijke impact op de sociale dienstverplichtingen.⁴

“Ondanks hun moeilijke situatie zijn mensen in armoede en hun verenigingen vragende partij om mee te kunnen denken en praten over de toekomst.”

Tweejaarlijks Verslag 2018-2019

Het dialoogproces binnen het Steunpunt is intussen een zevental overlegbijeenvakomen verder. Verschillende aspecten van duurzaamheid in situaties van armoede, kwamen daarbij aan bod. Momenteel worden ontwerp teksten voor het tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 opgesteld en besproken in de groep van telkens ruim 60 deelnemers vanuit verenigingen waar armen het woord nemen en veel andere actoren. Ook ‘interessante praktijken’ die in Vlaanderen, Wallonië en Brussel zijn ontstaan, worden voorgesteld en bediscussieerd. Bovendien wordt vanuit deze dialoog gewerkt aan aan-

bevelingen, die via het Verslag gericht zijn aan de verschillende regeringen, parlementen en adviesorganen. Wordt vervolgd.

Voor meer informatie:

- Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting armoedebestrijding@cntr.be tel. 02/212.31.67
- Het tweejaarlijkse Verslag 2018-2019 'Duurzaamheid en armoede' wordt eind december 2019 gepubliceerd op www.armoedebestrijding.be

-
- 1 Het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting is een onafhankelijke, interfederale, publieke instelling met als opdracht de effectiviteit van de uitoefening van mensenrechten in armoedesituaties te evalueren. Meer informatie: www.armoedebestrijding.be
 - 2 Vlaamse Milieumaatschappij (2018). Statistieken – Toepassing algemeen waterverkoopreglement – jaar 2017, www.vmm.be/publicaties/statistieken-toepassing-algemeen-waterverkoopreglement-2017
 - 3 www.armoedebestrijding.be/cijfers_gezondheid.htm
 - 4 Armoedetoets 'Digitale meters : uitrol in Vlaanderen', 30 juni 2017, <https://www.vlaanderen.be/de/nbwa-news-message-document/document/09013557801e959d>

